

NOVINKY Z ČECH.

Převodní informace od zpravodaje "Pok. Záp."

V Praze, 8. března, 1898.

(Ministerstvo Gautschovo padlo! Jeho poslední dlo. Nové ministerstvo s Čechy! Jaká se bude nová vláda? Drobtoty o ní. Říšská rada. Sněm král. českého uzavřen. Nové bouře v Praze. Nová česká knížata.

Ministerstvo Gautschovo padlo.

Psalí jsme dnes týden: "Čekejte v březnu každý den změnu," a změna je tu. Všecky české i německé listy pražské ještě v sobotu 5. t. m. rozepisovaly se o Gautschových plánech, však jediný "Pokrok Západu" přinesl v našem dopisu pravdu. Gautsch vyplnil doslova, co jsme napsali a o čemž dále pojednáme, pak odešel. V sobotu podal demissi, v neděli padl. Padl ne pro jazykové výnosy, ale proto, co jsme napsali; zneřádkoval si všechny strany a byl nemožný. U koruny pozbyl váhy od té chvíle, kdy ustoupil před buršáky, v Pešti ztratil na váze, nemoha se zaručiti většinou, Slovany podráždil úžasnou povolností k Němcům a těchto neuspokojil, nepodává se jim docela. Padl, ale ne slavně, padl bez zájmu. Taaffe padl pro politický systém, Baden pro národnostní, Gautsch umřel slabostí. Buď mu země lehka.

Poslední Gautschovo dlo bylo námi předešle oznámeno. Gautsch zrušil zákaz o nosení odznaků a vydal jazyková nařízení. Obojí mohl si uspořádat. Hned po odvolání zákazu vyrojili se buršáci v Praze ve své maškardě a tropí nový povyk a výtržnosti, o nichž dále píšeme. Jazyková nařízení Gautschova, jimiž mění se v části a částečně ruší stará nařízení Badenova, děl Čechy, jak už také námi bylo oznámeno, na tři území: na čistě český kraj, na smíšené okresy a obvody německé. V krajích "čistých" zaveden jazykem úřadujícím jazyk obvyklý, v krajích smíšených rovnoprávně oba panují. Ale, čertovo kopytko! Jazyková území jsou změněna dle vídeňského lokte. Tak Liberec s tisíci Čechy je prohlášen ryze německým, za to Klatovy, Německý Brod, Kralovice a Mnichovo Hradiště, kde musí Němce hledat s lucernou, jsou města smíšená. O českých menšinách nikde slychu! Tento loket a trhání nedílné vlasti české, vzdor dodatečnému pozlátku, že oba jazyky v zemi obvyklé jsou rovnocenné — dokazují zhoršení Badenových výnosů a ústupek Němcům a tím dána českým poslancům direktiva proti... Ale pardon! Gautsche tu není. A to je to!

Čurymury suk, aneb kouzelná fraška stala se právě tím, že Gautsch vydal nová jazyková nařízení a odešel. Bylo to smlouveno! Thun nastoupil s čistými rukama a mouřením je pryč! Komu má se tedy oponovat? Thun za jazykové výnosy nemůže a interpellující poslance české odkáže, aby vyčkali, až se jazykové poměry upraví zákonem, což hned tak nebude. Hezky zaranžováno, ale bude dojem? Sotva. Pan Thun, jemuž byl Gautsch předchůdce a razitel cesty, pan Thun, co dědic Gautschův, uslyší český hlas o jazykových nařízeních a bude muset s barvou ven. Dnes není včera. V Čechách vyrostli jsme už z politického dětinství. Jdi tu dnes do vísky, o níž dříve nebyvalo slychu, kam duch politiky nikdy nezavál, jdi do městečka, kde bývali nejspolehlivější a nejoddanější vládní posluhové, dnes všude setkáš se s živým opozičním duchem, který by zejména vás rodáky zámožské překvapil. Český národ ve všech svých vrstvách vyspěl. Český dělník, český živnostník a český rolník jsou dnes srovna tak vyskokoleni politicky k poslaneckému mandátu jako profesori a doktoři, kteří zdáli se podnes míti na mandát patent. A budou-li nové volby

na říšskou radu, uvidíme v novém poselstvu všechny tyto vrstvy v jednom shluku energickém, který nedá s sebou pohrátvi... Nynější poslanci jsou o této situaci v národě z četných schůzí voličských spraveni. Znají ten vítr, který smetl Staročechy a proto ani na ně neplatí žádné sebe rafinovanější kejkle vládní. "Žádné frašky víc, buď jasno," volá národ a "prýč s obojetností, ukaž pravou barvu!" musí žádati dnes čeští poslanci. Proto bude ona kouzelná fraška míti divný průběh.

Nové ministerstvo, jak jsme určité psali posledně, sestaviti byl povolán hr. Thun. Z radosti, že oživil a z mrtvých k životu byl povolán, věnoval 10,000 zlatých na dostavění svatovítského chrámu v Praze "na oslavu jubilea svého císařského pána." Dle toho chystá se Thun k delší vládě. Nu, má co dělat: rakousko-uherské vyrovnání, povolení branného kontingentu, rozpočet... zvláště pak musí hnout uvázkou mašinou státní. Věru práce obrovská, ale Thun se do ní žene parou. Cítí se...

Čech ministrem rakouským. Thun ví, že u Čechů za svého místodržitelování si to hodně pokazil. A proto stará se o to, aby pověst svou očistil. Dal 10,000 zlatých, jak jsme už pověděli, na dostavění chrámu svatého Víta a do ministerstva vpadl, co nebude novinou pro čtenáře "Pokroku Západu," za ministra financí dr. Kaizla, Mladočecha, poslance za města Karlín a Smíchov, o jehož schopnostech v oboru finančním i o jeho kandidatuře my jsme často psali. Touto nominací chce Gautsch Čechy usmířit a získat. Z politických kalhotek už Čechové vyrostli. Užší výkonný výbor národní strany svobodomyšlné věděl o kandidatuře i o jmenování Kaizla ministrem v neděli večer. Svolána ihned schůze a v této po debatě pohnuté rozhodnuto: "Národní strana svobodomyšlná nečiní dr. Kaizlovi překážek, aby přijal portefeuille ministerský. Jednání o něm dálo se bez jejího svolení a proto i bez toho může je dr. Kaizl přijati. Avšak dle smlouby svého musí vzdáti se mandátu poslaneckého a dáti se znovu zvoliti; strana svobodomyšlná bude volna k ministerstvu Thunovu, k němuž své chování zařídí dle skutků... Správně rozhodnuto. Dodatkem sluší poznamenati, že na křeslo ministra financí byly kandidáty osoby dvě: Kaizl a Kramář. Leč Kramář co předurčený místopředseda sněmovny poslanecké z kombinace byl vyjat.

Ministerstvo Thunovo je takto složeno: Předseda ministerstva a ministr vnitra hrabě Fr. Thun; ministr financí prof. dr. Josef Kaizl; ministr vyučování hrabě Bylandt-Rheidt; ministr spravedlnosti dr. Ruber; ministr orby zemský hejtman hornorakouský Kast; ministr obchodu dr. Baernreither; ministr zemědělství hrabě Welsersheim; ministr železniční dr. Wittek; ministr-krajan za Halič dr. Adam Jedrzejovicz. Wittek, Welsersheim, hr. Bylandt a dr. Ruber jsou ministři dřívější — ostatní noví. Jedrzejovicz zastupuje v kabinetu Poláky, Kaizl Čechy, Kast konservativce a Baernreither českou německo-ústaváckou šlechtu. Hrabě Thun, co zástupce českého konservativního velkostatku, má referáty dva: předsednictvo a vnitra. Dle toho, je nové ministerstvo ne více úřední, ale parlamentní a znázorňuje, jak si Thun myslí, větší parlamentní, s níž by byl ochoten pracovati. Počítá na strany námi už v minulém dopise bezpečně označené: na Poláky, Čechy, (vůbec Slovany), šlechtu konservativní i liberální, na konservativce alpské a na Němce, nikoli nacionální.

Pravice stará stojí dnes pevněji než dřív...

Jaká se bude příští vláda? Malují ji dosti růžově. Zdá se, jakoby šlechtě i Polákům už bylo úzko, že Češi vtáhnou majoritu do opozice a proto mezi nimi chvátá nová vláda až přílišná. My si z chvály vybíráme až po činech. Věříme, že nová vláda nebude nám zrovna nepřátelskou, věříme, že nepočítá se na násilnosti a že bude se jednati všemožně smírně a rovnoprávně. Je to v zájmu vlády. Nás zde v Čechách není tajno nikde a my to nepokrytě psali, že byli jsme tu v jubilejním roce blíže hotové revoluci. Chce-li vláda nová uvést vše v pravou kolej, musí s nejménějším taktem šetřiti citů národnostních, ale musí také s nejpěvňší rukou chrániti rovné právo a autoritu státu, v němž je toto všem národnostem základními zákony zaručeno. Proto při nejušilovnější práci nové vlády o zavedení pořádku byt' i nejenergičtějšími prostředky, nestihaou činy nás, ale německé buršáctvo, německou ulici... A bude-li vláda slabou a zde a nerozhodnou ba i dokonce i nespravedlivou, stihne ji los Gautschův... Nebojíme se tedy. Ale také se nedáme. Pozlátok portefeuille páne Kaizlova nás nezalespilo, to by musilo přijít pár vagonů zlata, které jsme do Vídně už dali.

My budeme chtít své, v adrese jak ve Vídni, tak v Čechách navržené autonomní požadavky. Dostane-li se nám jich, budeme vládu čekali podporovati, nedostane-li, tož budeme v opozici třeba i proti vládě Kaizlově. A tu by se mohlo snadně státi, že v této opozici sešli bychom se s těmi nesmířitelnými a že společný nepřítel vyrovnal by, co nás dělilo... Proto opakujeme: nebojíme se a nedáme se. Hned od počátku budeme sledovati vládní činy a dle její kroků i my své kroky důsledně zařídíme.

Zdá se ale, že v každém případě za Thuna bude míti většina více váhy, než za Badena. Bude též silnější. Za Badena byla poražena, za Gautsche vyšla vítězně...

Pověsti o nové vládě všude i u nás plno. Ale jsou to jen pověsti. Nová vláda ještě netrhla perem i dlužno jí nechat usaditi. Proto sluší pověsti přijímat s rezervou, zvláště u vás, neboť korespondence úřední zúmyslně věci zkrukuje a — lže.

O pádu Gautschově v Praze vyhlásky nebyly jako o Badenově. Proč? Inu Gautsch nebyl Němcům trnem v noze, ten jim sládl!

Říšská rada seje se až — 21. března. Odložena tedy. A posedí krátce, neboť v dubnu už budou delegace. A ptá se, půjde-li to v ní? Inu, obstrukce trochu střízlívi a zdá se, že vystřízlívi. Má v ministerstvu své muže, Badenova nařízení jsou osekána a buršáci mohou zase vyrukovat, nuže most ke smíru zlatý je tu. Že Němci ale bezpodmínečně se opozice nevzdají, na to se počítá. Opoziční bude. Ale při té dá se pracovati. Do týdnu zvíme a povíme více. Zatím poradá ve Vídni stíhá poradu. Zpráv o nich navzájem si odporující plno. Němci jsou dosti zaraženi. Češi klidně čekají na první tahy.

Korunní princezna Štěpánka, vdova po zesnulém arc. Rudolfovi, je zánětem plic těžce nemocna.

Sněm království českého uzavřen přesně dle naší poslední zprávy ve středu 2. března. A stalo se to bez hluku a za obvyklých řečí a děkovaní. Mladočeši si ale na konec uřídili ostudu. Dali se přehlasovat velkostatkáři při položení o platech učitelských. Zrovna při platech osob, které Mladočechům do sedla pomohly a které

za Thuna tolik pro své mladočestství zkusily. Při hlasování scházelo přes 50 svobodomyšlných poslanců. Smutný to vděk a smutnější obrázek ještě horlivosti poslanecké...

Při zakončení sněmu měl maršálek Jiří Lobkovic pozoruhodnou řeč, v níž akcentoval právo sněmu k adrese státoprávní proti Gautschovi. Tento solidární postup v tomto oboru (šlechty a Čechů) byl hřebem do rakve Gautschovy. Sněm potom ne odročen, ale uzavřen. Patrně letos už zasedat nebude až ku konci roku. Pak se má zemské hospodářství rozvíjet!...

Nové bouře v Praze. Máme v Praze nové bouře. Ne tak velké, ale zase národnostní. Psali jsme už, že po uzavření sněmu Gautsch odvolal zákaz o nosení buršáckých i jiných odznaků. Sotva inkoust na odvolacím dekretu uschl, vyrojilo se na Pfkopech v Praze buršáků jako much v kanonech a v cereviškách. Drze prochází se podnes denně po ulicích, insultují, urážejí. Tu a tam dostane se jim odvety, štulce. Z toho jsou procesy policejní, šarvátky a zatýkáni. Na revanž Češi pořádají zase své průvody po Pfkopech za zpěvu písní "Kde domov můj?" a "Hej Slované!" Týž začátek jako v listopadu roku minulého.

S večerem jde na Pfkopech zase o život. Tisíce lidu se zde tísni, stráže pěší i jízdní plno, lid nakvašen. Šum, hluk, tláčenice, křik, rozhánění, zatýkáni. Neodstraní-li policie zákazem drzosti buršácké příčinu, dojde asi k novým bouřím, které by mohly nabýti zase velkých rozměrů, ač poslanci i noviny lid krotí. Však co platno chlácholení. Jeden buršácký uličník rozlítí davy mžikem... Nemožil si tedy Gautsch odvolání zákazu uspořít? Takhle pokoj nebude.

Jsou to smutné vyhlídky k nové akci nového ministerstva v jubilejním roce. Či se začne výmínečným stavem?...

Nová knížata česká. Na oslavu jubilea císařského budou povýšeny hraběcí rody Thunovský, Nostitzký a Černínský ve stav knížecí.

DRÖBNÉ ZPRÁVY.

* V Dubuque zavražděn byl v úterý kolem 5. h. večerní v úřadovně své právník W. M. Lavaque a sice vpáleno do těla jeho 6 ran. Vrah uprchl a dosud dopaden nebyl.

* Dráhy k pobřeží pacifickému vedoucí jsou si dosud ve vlasech a ceny jsou neustále snižovány. V úterý oznamováno dráhou Canadian Pacific, že pakli brzy nějakého dohodnutí vzhledem ku cenám mezi dráhami se nepříjde, sníží cenu dopravní ze St. Paul do Tacomy, Portland a Seattle na \$5.00.

* Republikáni Rhode Islandští odbývali státní konvenci svou ve středu v Providence a s výjimkou náměstka guvernéra a pokladníka státního návržení všichni dosavadní úředníci znovu. Platforma se obírá výhradně jen záležitostmi státními.

* Mezi Williamsport a Livonia, N. D., ukraden byl ve středu z poštovních zásylek balíček \$1000 v papírových penězích, okresním pokladníkem z Emens do Bismark zaslaný. Zřízenec Boutiller byl zatčen na podezření, že zásylky té se zmocnil.

* V Louisville, Ky., odbýván ve středu státní sjezd populistický v němž usnešeno, pro nastávající volbu s demokraty se nespojovati, nýbrž lístek samostatný postaviti.

* Ve Washingtonu zemřel ve čtvrtek po krátké nemoci Blanche K. Bruce, registrátor spojkové pokladny, ve stáří 57 roků. Pocházel z Virginie, rodem byl černoch a r. 1875 zvolen byl do senátu spolkového, v němž až do r. 1881 zasedal.

zel z Virginie, rodem byl černoch a r. 1875 zvolen byl do senátu spolkového, v němž až do r. 1881 zasedal.

* Ze severní části So. Dakoty oznamuje se, že počínají tam se již lhnouti kobylky a to v množství takovém, že obavy jsou, že úroda letošní jimi opětně ve značných rozměrech poškozena bude.

* Mužstvo známého filibusterského parníku Dauntles vstoupilo v pátek do námořnictva spolkového. Učinilo tak hlavně proto, poněvadž o dosavadní zaměstnání své přišlo a to tím, že parník onen pro četné výpravy filibusterské na Kubu vládou spolkovou zabaven byl.

* Ze Santa Cruz, Cal. oznámeno v pátek, že California Powder Works obdržely zakázku od vlády naší na dodání 3 milionů lb hnědého prachu, z čehož 200,000 lb dodáno býti má bezodkladně. Vyplnění zakázky této vyžádá si i při zvýšené činnosti plných 6 měsíců času.

* Kapitán Converse, válečného křižáku 'Montgomery', dostane se do vyšetřování a to pro způsob, jakýmž při odjezdu z přístavu havanského válečné lodě španělské pozdravil. Snížil totiž za sebou třikrát naši vlajku, což proti předpisům jest.

* Poslanec Jos. W. Bailey z Texas, vůdce demokratické menšiny v sněmovně poslanecké, prohlásil se v sobotu kandidátem pro předsednictví příští sněmovny. Jest prý jist, že v příštím kongresu demokraté se stříbrai většinu míti budou, neboť prý 'dobrá věc' konečně zvítěziti musí.

* Newportské, R. I., torpédové stanici dostalo se v sobotu rozkazu ku přípravě značného počtu torpéd, jakož i velkého počtu podkopů, jež při vjezdu do zálivu Narangansett umístěny budou.

* V Anamosa, Ia., spáchal v sobotu večer samovraždu otrávením dr. E. W. Darley a sice učinil prý tak ze žálu nad nedávným úmrtím své manželky.

* V přístavu newyorském zabaven byl v sobotu vládou parník 'W. T. Parker', mající za náklad značné zbraní a střeliva, kteréž prý povstalcům kubánským určeny byly.

* V Chippewa Falls, Wis., pokusili se v sobotu v noci dva cizinci, kteří kočárkem přijeli, o vyloupení hostince F. Huntera, leč dostalo se jim pěkného přivítání — byl totiž jeden z nich těžce a druhý lehce postřelen a to paní hostinskou, kteráž též jednou kulí zasažena byla. Lehceji raněný lupič soudruha svého rychle naložil a ujel.

* Ve Franklin, Ill., vyloupena byla v sobotu v noci tamní banka a z pokladny na \$8000 v hotovosti uloupeno. Lupiči ujeli na železničním vozíku, kterýž ze skladiště ukradli.

Pro Matici Školskou v Čechách

V čís. 31. týd. ohlášeno...\$24.00
Jos. Vocásek, Wilber, Neb. 55
J. Civiš, Hemingford, Neb. 1.00

Celkem v tomto čísle...\$25.55
Dne 9. března odeslali jsme na Ústřední Matici 50 zl. rak. měny, za \$20.50. Zbývá k zásylek \$5.05. (O hojně přispěvků prosíme.)

Pojedete

do Kalifornie, Mexika, Nového Mexika, Arizony neb Texasu? Jestliano, dopište na E. L. Palmer, Passenger Agt., Santa Fe Route, Des Moines, Iowa, o nejnižší ceny jízdní jedné cesty neb sem i tam a plně podrobnosti lístku se týkající. 33-tf